

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT 629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04 UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24
ZESPÓŁ REALIZACJI 00 - 503 W A R S Z A W A
BADAŃ 621 - 07 - 57, 628 - 90 - 17 TELEFAX 629 - 40 - 89
INTERNET: <http://www.cbos.pl> E-mail: sekretariat@cbos.pl

BS/77/77/97

NASTROJE SPOŁECZNE PRZED REFERENDUM KONSTYTUCYJNYM

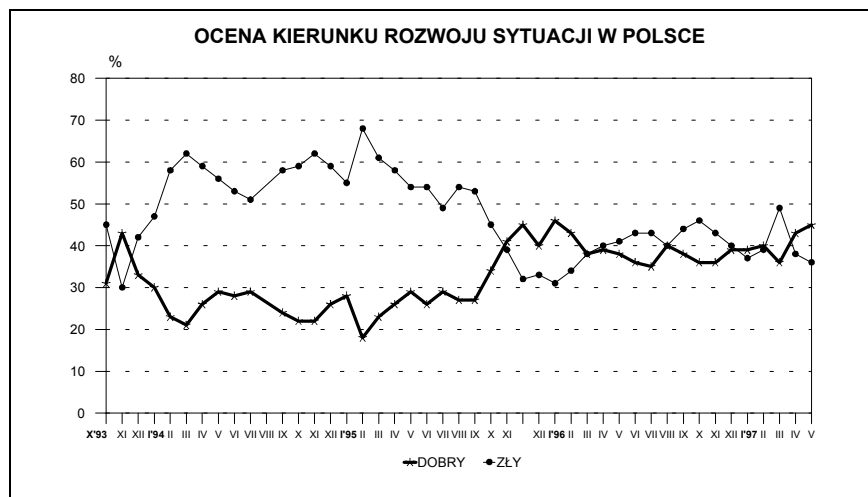
KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, MAJ '97

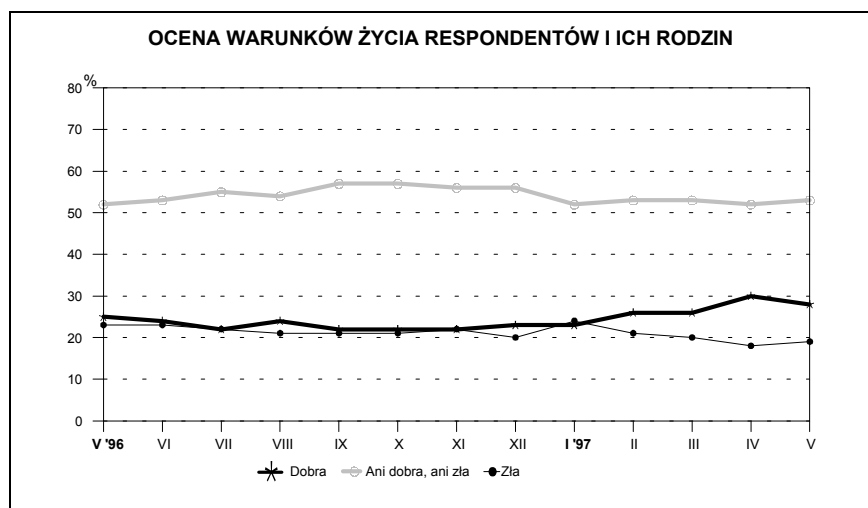
PRZEDRUK MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

NASTROJE SPOŁECZNE PRZED REFERENDUM KONSTITUCYJNYM

- Nastroje społeczne w maju, na tydzień przed referendum konstytucyjnym, były dobre, nawet nieco lepsze niż w kwietniu, kiedy to nastąpił wyraźny wzrost optymizmu w ocenie sytuacji kraju.

- Zadowolenie z własnych warunków życia w dalszym ciągu utrzymuje się na stosunkowo wysokim poziomie.

- Najbardziej zadowoleni z własnych warunków życia są zwolennicy Unii Wolności - ponad połowa elektoratu tej partii ocenia je jako dobre.

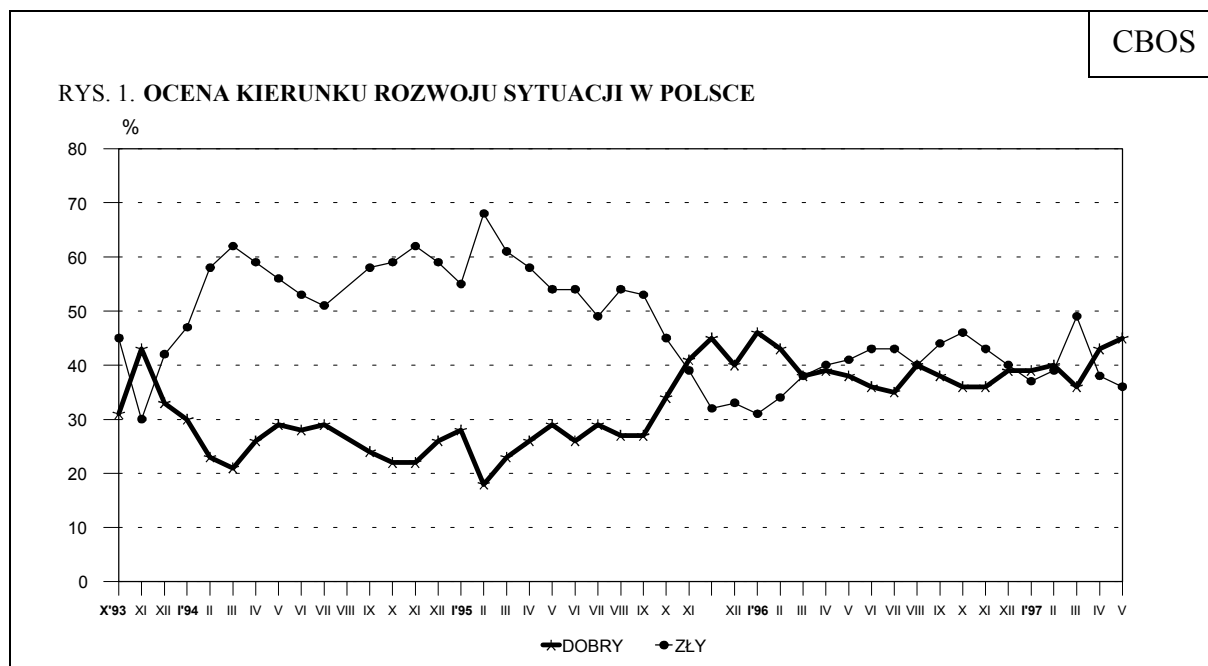
Pierwsza połowa maja upłynęła pod znakiem zaostrzającej się walki politycznej związanej z referendum konstytucyjnym. Zarówno przeciwnicy, jak i zwolennicy konstytucji przyjętej przez Zgromadzenie Narodowe nie szczędzili ostrych sformułowań pod adresem swych adwersarzy. Sprawie tej dużo uwagi poświęcały środki przekazu. Jak się okazuje, nie miało to większego wpływu na nastroje społeczne¹, które w stosunku do wyników z kwietnia można określić jako stabilne, z lekko zaznaczającą się tendencją do dalszej poprawy.

OCENY

W poprzednim miesiącu odnotowaliśmy bardzo wyraźny wzrost optymizmu w ogólnej ocenie rozwoju sytuacji w kraju. Obecnie liczba optymistów jest tylko nieznacznie (o 2 punkty procentowe) większa niż w kwietniu, niemniej daje to najwyższy wskaźnik optymizmu od niemal półtora roku. Ponadto przy równoczesnym, identycznym spadku liczby osób oceniających, że sytuacja w Polsce idzie w złym kierunku, otrzymujemy w rezultacie znacznie wyraźniejszą niż w poprzednim miesiącu przewagę optymistów nad pesymistami.

---

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (84) zrealizowano w dniach 15-19 maja '97 na 1142-osobowej reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski.

Utrzymuje się prawidłowość polegająca na tym, że im lepsza sytuacja materialna i - ogólnie biorąc - wyższa pozycja społeczna badanych, tym częstsze pozytywne oceny kierunku rozwoju sytuacji w kraju. Najwięcej optymistów jest bowiem wśród osób z wyższym wykształceniem, przedstawicieli kadry kierowniczej i inteligencji oraz prywatnych przedsiębiorców, a także respondentów osiągających najwyższe dochody i zadowolonych z własnej sytuacji materialnej². Około dwóch trzecich każdej z tych grup pozytywnie ocenia kierunek rozwoju sytuacji w kraju.

Warto jednak zwrócić uwagę na dwie grupy społeczne zdecydowanie wyróżniające się spośród wszystkich częstością negatywnych ocen. Chodzi mianowicie o rolników, wśród których pesymiści dwukrotnie przeważają nad optymistami, i kobiety - wyraźnie bardziej skłonne niż mężczyźni do pesymistycznej oceny sytuacji w Polsce.

Optymizm - pesymizm w ocenie rozwoju sytuacji w naszym kraju różnicuje się również w zależności od poglądów politycznych. Wśród badanych o orientacji lewicowej dwukrotnie więcej jest tych, którzy uważają, że idzie ona w dobrym kierunku niż wyrażających przeciwną opinię, natomiast wśród osób o poglądach prawicowych zdania są równo podzielone. Z kolei badani deklarujący orientację centrową mieszczą się pośrodku także pod względem proporcji optymizmu - pesymizmu co do rozwoju sytuacji w kraju.

² Patrz tabele aneksowe.

Interesujące jest, że powyższa prawidłowość nie w pełni przekłada się na sympatie wobec ugrupowań określających się jako lewicowe, prawicowe bądź „partie środka”. Zdecydowanie najbardziej pozytywnie oceniają rozwój sytuacji w kraju zwolennicy UW, najbardziej negatywnie zaś - sympatycy AWS, ale także PSL, co koresponduje z wysokim stopniem pesymizmu wśród rolników.

Tabela 1 w procentach

Elektoraty (N=779)	Ocena kierunku rozwoju sytuacji w kraju		
	dobry	zły	Trudno powiedzieć
Akcja Wyborcza „Solidarność”	37	52	11
Krajowa Partia Emerytów i Rencistów	54	30	16
Polskie Stronnictwo Ludowe	23	52	25
Ruch Odbudowy Polski	44	40	16
Sojusz Lewicy Demokratycznej	70	18	12
Unia Pracy	57	31	12
Unia Wolności	82	12	6
Niezdecydowani	36	34	30

V Cramera=.296

W stosunku do kwietnia niewiele zmieniły się oceny sytuacji politycznej. Zarysowała się jednak tendencja do poprawy, podczas gdy w ciągu ostatnich trzech miesięcy obserwowaliśmy stagnację w tym zakresie.

Tabela 2 w procentach

Jak Pan(i) ogólnie ocenia obecną sytuację polityczną w Polsce? Czy jest ona:	Wskazania respondentów według terminów badań												
	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V
	‘96								‘97				
– dobra	15	11	15	15	13	12	12	13	15	12	11	12	15
– ani dobra, ani zła	41	43	42	45	41	46	41	43	40	44	41	43	44
– zła	28	33	31	26	34	30	31	33	32	31	36	32	30
Trudno powiedzieć	15	13	12	13	12	12	15	11	13	13	12	13	11

Można więc powiedzieć, że zaostżona przed referendum konstytucyjnym walka polityczna nie oddziaływała negatywnie na ocenę tej sytuacji. Co więcej, nie ma oznak, by wpłynęła ona na obecność polityki w życiu codziennym ludzi. Ponad połowa badanych

stwierdziła bowiem, że w ciągu ostatniego miesiąca nie rozmawiała z nikim na tematy polityczne. Grupa ta jest nawet nieco większa niż w kwietniu. Dla porównania można podać, że w okresie tzw. sprawy Oleksego blisko dwie trzecie ankietowanych - według ich deklaracji - uczestniczyło w rozmowach na tematy polityczne.

Tabela 3 w procentach

Czy w ciągu ostatniego miesiąca zdarzyło się Panu(i) uczestniczyć w rozmowie na tematy polityczne?	Wskazania respondentów według terminów badań		
	styczeń '96	kwiecień '97	maj '97
Tak, wiele razy	35	18	20
Tak, raz lub co najwyżej kilka razy	28	28	23
W ogóle nie rozmawiałe(a)m na tematy polityczne	38	54	57

Różnice ocen sytuacji politycznej między grupami społeczno-zawodowymi i kategoriami demograficznymi są o wiele mniejsze niż w przypadku ocen rozwoju sytuacji ogólnej. Zdecydowanie lepszymi niż pozostali opiniami o sytuacji politycznej w zasadzie wyróżniają się tylko osoby zadowolone ze swojej sytuacji materialnej oraz deklarujące poglądy lewicowe.

Nieco inaczej kształtują się oceny sytuacji gospodarczej. Wśród ogółu badanych poprawa opinii o gospodarce jest bardziej wyrazista niż w przypadku ocen sytuacji politycznej. Mianowicie drugi miesiąc z rzędu obserwujemy spadek (ostatnio o 5 punktów) liczby osób negatywnie oceniających sytuację gospodarczą. Ponadto w maju odnotowaliśmy też niewielki (o 3 punkty) wzrost ocen pozytywnych.

Tabela 4 w procentach

Jak Pan(i) ogólnie ocenia obecną sytuację gospodarczą w Polsce? Czy jest ona:	Wskazania respondentów według terminów badań													
	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	
	'96								'97					
- dobra	16	13	16	19	17	16	17	20	18	19	17	17	20	
- ani dobra, ani zła	40	40	41	41	39	38	41	42	39	42	38	40	40	
- zła	36	40	36	33	39	40	32	31	35	32	39	37	32	
Trudno powiedzieć	8	7	7	7	6	6	10	7	9	7	6	7	8	

Trzeba też zwrócić uwagę na fakt, że w odróżnieniu od sytuacji politycznej, oceny sytuacji gospodarczej są bardziej związane z cechami położenia społecznego badanych, natomiast w znacznie mniejszym stopniu łączą się z poglądami politycznymi.

Sytuację gospodarczą w kraju respondenci oceniają tym lepiej, im wyższy jest poziom ich wykształcenia, wyższe dochody na osobę w rodzinie, przede wszystkim jednak im lepiej postrzegają swoją sytuację materialną. Jeśli natomiast chodzi o grupy społeczno-zawodowe, to tylko wśród kadry kierowniczej i inteligencji, prywatnych przedsiębiorców oraz uczniów i studentów pozytywne oceny sytuacji gospodarczej przeważają nad negatywnymi.

Mimo że ocena gospodarki stosunkowo słabo wiąże się z deklarowanymi poglądami politycznymi, to jednak dają się zaobserwować duże różnice między elektoratami poszczególnych partii.

Tabela 5

w procentach

Elektoraty (N=779)	Oceny sytuacji gospodarczej			
	dobra	ani dobra, ani zła	zła	Trudno powiedzieć
AWS	14	44	37	5
KPEiR	9	46	30	15
PSL	16	30	45	9
ROP	29	36	35	-
SLD	34	41	22	3
UP	19	46	31	4
UW	40	38	21	1
Niezdecydowani	16	38	34	12

V Cramera=.196

Sytuację gospodarczą kraju zdecydowanie najlepiej oceniają zwolennicy UW. Także wśród sympatyków SLD jest wyraźnie więcej osób postrzegających ją jako dobrą niż tych, którzy mają przeciwne zdanie. W pozostałych elektoratach - a szczególnie wśród wyborców PSL - przeważają opinie o złym stanie gospodarki.

Oceny sytuacji w zakładach pracy respondentów od roku pozostają w zasadzie na tym samym poziomie - opinie pozytywne nieznacznie przeważają nad negatywnymi.

Tabela 6

w procentach

Jak Pan(i) ogólnie ocenia obecną sytuację w Pana(i) zakładzie pracy?	Wskazania respondentów według terminów badań													
	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	
	'96								'97					
	Czy jest ona:	N=	599	572	543	545	577	613	577	585	551	580	613	641
- dobra		38	38	37	36	35	36	35	38	37	43	37	38	37
- ani dobra, ani zła		30	27	32	26	32	28	23	30	31	27	28	29	28
- zła		30	32	27	36	30	34	39	30	29	29	33	32	33
Trudno powiedzieć		2	3	4	2	3	2	3	2	3	1	2	2	2

W niewielkim stopniu zmieniły się również oceny ogólnych warunków życia badanych i ich rodzin. Warto przypomnieć, że w kwietniu mieliśmy do czynienia z nie notowaną wcześniej sytuacją, gdy niemal co trzeci ankietowany stwierdzał, że jemu i jego rodzinie żyje się dobrze. Obecnie liczba takich deklaracji nieznacznie zmalała, jednak nadal jest wyższa niż w poprzednich latach. Na stosunkowo wysokim poziomie utrzymują się także oceny warunków materialnych gospodarstw domowych.

Tabela 7

w procentach

Czy obecnie Panu(i) i Pana(i) rodzinie żyje się:	Wskazania respondentów według terminów badań													
	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	
	'96								'97					
- dobrze		25	24	22	24	22	22	22	23	23	26	26	30	28
- ani dobrze, ani źle		52	53	55	54	57	57	56	56	52	53	53	52	53
- źle		23	23	22	21	21	21	22	20	24	21	20	18	19
Trudno powiedzieć		0	0	1	1	0	0	0	1	1	0	1	0	0

Tabela 8

w procentach

Jak Pan(i) ogólnie ocenia obecne warunki materialne swojego gospodarstwa domowego? Czy są one:	Wskazania respondentów według terminów badań													
	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	
	'96								'97					
- dobre		23	20	18	20	21	19	20	28	23	24	24	28	27
- ani dobre, ani złe		44	45	45	48	45	47	47	47	47	50	49	45	47
- złe		33	35	37	32	34	34	33	25	30	27	27	27	26

W grupach społeczno-zawodowych wyróżniają się przedstawiciele kadry kierowniczej i inteligencji oraz prywatni przedsiębiorcy, wśród których zdecydowanie przeważa opinia (odpowiednio 52% i 51% wskazań), że im i ich rodzinom żyje się dobrze. W jeszcze większym stopniu opinię taką wyrażają uczniowie i studenci (64%), jest to jednak grupa wydzielona na innej zasadzie niż dwie poprzednie - na ogół składa się z osób, które przynajmniej częściowo są na utrzymaniu rodziców. Ich pozytywne oceny w tej kwestii należy więc interpretować w ten sposób, że w większości rekrutują się oni z rodzin dobrze sytuowanych.

W pozostałych grupach społeczno-zawodowych dominują osoby określające swoje warunki życiowe jako „ani dobre, ani złe”. Należy jednak zwrócić uwagę na rencistów oraz rolników, wśród których wyraźnie więcej jest osób niezadowolonych z warunków życia niż zadowolonych.

Interesująco różnicują się opinie w tej sprawie w elektoratach poszczególnych partii i ugrupowań.

Tabela 9

w procentach

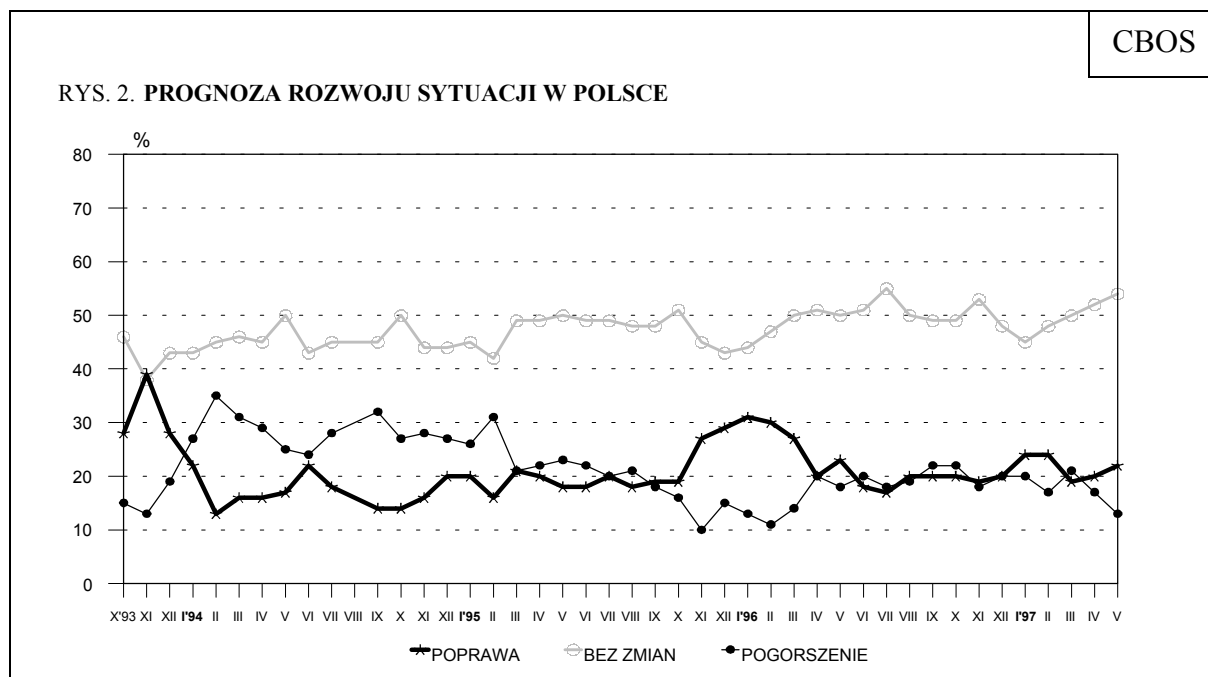
Elektoraty (N=779)	Ocena warunków życia			
	dobrze	ani dobre, ani złe	złe	Trudno powiedzieć
AWS	27	58	15	-
KPEiR	9	71	20	-
PSL	12	57	31	-
ROP	19	51	26	3
SLD	40	48	11	1
UP	29	60	11	-
UW	53	34	13	-
Niezdecydowani	29	57	13	1

V Cramera=.188

Unia Wolności okazuje się partią popieraną przede wszystkim przez ludzi, zadowolonych nie tylko z sytuacji w kraju, ale też z własnych warunków życia. W nieco mniejszym stopniu dotyczy to także SLD. Stosunkowo najwięcej niezadowolonych skupia wokół siebie PSL.

PROGNOZY

Prognozy na najbliższą przyszłość są dość stabilne, ale daje się zauważyć pewien wzrost pesymizmu.

W przypadku sytuacji ogólnej odnotowaliśmy w porównaniu z kwietniem pewien spadek (o 4 punkty) odsetka osób prognozujących jej pogorszenie, a jednocześnie jeszcze mniejszy (o 2 punkty, a więc w granicach błędu statystycznego) wzrost odsetka optymistów. Podobnie jak w ocenach obecnej sytuacji, przewidywania na najbliższy rok są tym lepsze, im pozytywniej oceniają badani swoją kondycję materialną. Najwięcej optymistów jest wśród osób z wyższym wykształceniem, należących do kadry kierowniczej lub inteligencji, a także wśród respondentów o poglądach lewicowych. Co trzeci badany w tych grupach spodziewa się poprawy ogólnej sytuacji kraju w ciągu najbliższego roku.

Natomiast jeśli chodzi o sytuację polityczną i gospodarczą, to umocniło się przekonanie, że w ciągu najbliższych dwunastu miesięcy nie nastąpią żadne zmiany.

Tabela 10 w procentach

Czy, Pana(i) zdaniem, w ciągu najbliższego roku sytuacja polityczna w Polsce:	Wskazania respondentów według terminów badań												
	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V
	'96								'97				
– poprawi się	22	16	17	18	18	16	19	18	21	20	20	23	20
– nie zmieni się	49	54	55	52	53	52	48	49	45	48	48	47	51
– pogorszy się	13	13	12	12	12	16	13	16	13	14	13	12	11
Trudno powiedzieć	16	17	16	17	16	16	20	16	21	18	19	19	18

Tabela 11 w procentach

Czy, Pana(i) zdaniem, w ciągu najbliższego roku sytuacja gospodarcza w Polsce:	Wskazania respondentów według terminów badań												
	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V
	'96								'97				
– poprawi się	25	22	24	24	25	24	26	25	27	27	24	28	26
– nie zmieni się	47	50	51	50	47	48	46	49	43	47	48	48	52
– pogorszy się	14	16	14	14	16	16	12	13	13	13	14	11	8
Trudno powiedzieć	14	12	12	12	13	12	15	13	17	13	14	13	14

Nieco gorsze są prognozy sytuacji w zakładach pracy respondentów. W stosunku do kwietnia nieco spadła liczba optymistów i obecnie mamy do czynienia z najniższym w bieżącym roku odsetkiem osób, przewidujących poprawę sytuacji w swoich zakładach pracy w ciągu najbliższego roku.

Tabela 12 w procentach

Czy, Pana(i) zdaniem, w ciągu najbliższego roku sytuacja w Pana(i) zakładzie pracy:	N=	Wskazania respondentów według terminów badań												
		V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V
		'96								'97				
		597	573	546	542	579	616	575	585	557	579	615	644	616
– poprawi się		23	25	24	22	24	22	24	22	28	30	24	27	23
– pozostanie bez zmian		47	50	49	49	49	52	44	51	44	43	49	50	52
– pogorszy się		17	15	18	19	16	17	19	15	12	17	17	16	17
Trudno powiedzieć		13	10	9	10	11	9	13	11	16	11	10	7	9

Natomiast oczekiwania dotyczące warunków życia badanych i ich rodzin kształtują się tak samo jak przed miesiącem: największa grupa (51%) nie przewiduje żadnych zmian, co piąty respondent (22%) spodziewa się poprawy, a co siódmy (15%) - pogorszenia.

Warto zauważyć, że pesymizm w tym względzie przeważa jedynie wśród rolników i rencistów. Wśród emerytów odsetki pesymistów i optymistów są takie same, natomiast w pozostałych grupach społeczno-zawodowych, łącznie z bezrobotnymi, oczekiwania poprawy przeważają nad obawami o pogorszenie się własnych warunków życia.

Jakie natomiast są relacje między oceną obecnej sytuacji życiowej a przewidywaniami na najbliższą przyszłość?

Tabela 13 w procentach

Ocena obecnych warunków życia respondentów i ich rodzin	Prognozy warunków życia respondentów i ich rodzin			
	poprawa	bez zmian	pogorszenie	Trudno powiedzieć
Dobra	32	54	5	9
Ani dobra, ani zła	21	51	15	13
Zła	13	46	28	13

V Cramera=.147

Okazuje się, że ludzie, którzy są usatysfakcjonowani warunkami życia swoimi i swojej rodziny, niemal zupełnie nie obawiają się ich pogorszenia, a znaczna ich część (jedna trzecia) spodziewa się dalszej poprawy. Z kolei wśród osób niezadowolonych z obecnych warunków życia ponad jedna czwarta wyraża obawy o dalsze ich pogorszenie, a tylko co ósmy ma nadzieję, że za rok jemu i jego rodzinie będzie się żyło lepiej.

Od kwietnia w bardzo niewielkim stopniu zmieniły się oceny dotyczące ogólnego rozwoju sytuacji w kraju, a także sytuacji politycznej i gospodarczej, natomiast oceny sytuacji w zakładach pracy badanych pozostają już trzeci miesiąc z rzędu na nie zmienionym poziomie.

Niewielkie zmiany odnotowaliśmy też w ocenach ogólnych warunków życia oraz sytuacji materialnej respondentów i ich rodzin. Nadal utrzymują się one na relatywnie wysokim poziomie.

Natomiast w prognozach najbliższej przyszłości daje się zauważyć niewielki wzrost pesymizmu.

A N E K S

PODZIAŁ NA REGIONY W BADANIACH CBOS

1. Region północny:

09 woj. elbląskie
10 woj. gdańskie
17 woj. koszalińskie
26 woj. olsztyńskie
39 woj. słupskie
41 woj. szczecińskie

2. Region zachodni:

11 woj. gorzowskie
12 woj. jeleniogórskie
20 woj. legnickie
45 woj. wałbrzyskie
47 woj. wrocławskie
49 woj. zielonogórskie

3. Region środkowozachodni:

05 woj. bydgoskie
13 woj. kaliskie
16 woj. konińskie
21 woj. leszczyńskie
29 woj. pilskie
32 woj. poznańskie
44 woj. toruńskie
46 woj. wrocławskie

4. Region środkowy:

01 woj. warszawskie
07 woj. ciechanowskie
24 woj. łódzkie
30 woj. piotrkowskie
31 woj. płockie
34 woj. radomskie
37 woj. sieradzkie
38 woj. skierniewickie

5. Region wschodni:

02 woj. białkopodlaskie
03 woj. białostockie
06 woj. chełmskie
22 woj. lubelskie
23 woj. łomżyńskie
28 woj. ostrołęckie
36 woj. siedleckie
40 woj. suwalskie
48 woj. zamojskie

6. Region południowo-wschodni:

15 woj. kieleckie
18 woj. krakowskie
19 woj. krośnieńskie
25 woj. nowosądeckie
33 woj. przemyskie
35 woj. rzeszowskie
42 woj. tarnobrzeskie
43 woj. tarnowskie

7. Region południowo-zachodni:

04 woj. bielskie
08 woj. częstochowskie
14 woj. katowickie
27 woj. opolskie

Tabela 1. Czy, ogólnie rzecz biorąc, sytuacja w naszym kraju idzie w dobrym czy też w złym kierunku? (%)

	W dobrym	W złym	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	45	36	19	1142
Płeć				
Mężczyźni	53	31	15	541
Kobiety	37	41	22	601
Wiek				
do 24 lat	47	36	17	159
25-34	49	34	17	203
35-44	42	38	20	257
45-54	45	41	14	194
55-64	47	35	18	161
65 lat i więcej	39	34	27	168
Miejsce zamieszkania				
Wieś	38	42	21	424
Miasto do 20 tys.	40	40	20	149
od 21 do 100 tys.	55	24	21	209
101-500 tys.	48	38	14	239
501 tys. i więcej mieszk.	51	33	16	122
Region				
Północny	50	31	19	94
Zachodni	57	26	17	137
Środkowo-zachodni	35	45	19	176
Środkowy	42	36	22	225
Wschodni	44	44	12	125
Południowo-wschodni	37	38	25	189
Południowo-zachodni	53	33	15	195
Wykształcenie				
Podstawowe	36	41	23	350
Zasadnicze zawodowe	41	38	20	330
Średnie	49	35	16	359
Wyższe	69	20	11	103
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	66	24	10	88
Prac.umysł.niż.szczebla	52	37	11	111
Pracownicy fiz.- umysł.	34	48	17	71
Robotnicy wykwalifikowani	47	33	20	135
Robotnicy niewykwalifik.	44	36	20	72
Rolnicy	22	53	24	81
Prywatni przedsiębiorcy	63	17	20	47
Bierni zawodowo				
Rencisci	32	41	27	119
Emeryci	46	33	21	201
Uczniowie i studenci	63	28	9	70
Bezrobotni	29	52	19	84
Gospodynie domowe i inni	45	30	24	63
Pracujący poza rolnictwem				
Sfera budżetowa	51	37	13	150
Sektor państwowy	50	35	15	131
Sektor prywatny	53	29	18	258
Spółdzielczość	27	58	16	18
Dochody na jedną osobę				
Poniżej 200 zł	33	49	18	213
201 - 325	37	43	21	221
326 - 449	51	31	17	205
450 - 599	56	27	17	148
Powyżej 599 zł	62	24	14	180
Ocena własnych war. mater.				
Złe	31	50	19	296
Średnie	43	36	22	536
Dobre	61	25	14	309
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	20	54	26	81
Raz w tygodniu	41	41	19	579
Kilka razy w miesiącu	47	37	16	140
Kilka razy w roku	51	26	24	224
W ogóle nie uczestniczy	66	23	11	115
Poglądy polityczne				
Lewica	59	29	12	225
Centrum	50	32	18	359
Prawica	44	43	12	319
Trudno powiedzieć	24	41	35	237

Tabela 2. Jak Pan(i) ogólnie ocenia obecną **sytuację polityczną** w Polsce. Czy jest ona: (%)

	dobra	ani dobra, ani zła	zła	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	15	44	30	12	1142
Płeć					
Mezczyźni	18	44	32	7	541
Kobiety	12	45	27	16	601
Wiek					
do 24 lat	14	47	30	9	159
25-34	17	47	30	7	203
35-44	14	44	32	10	257
45-54	16	42	28	13	194
55-64	13	43	32	12	161
65 lat i więcej	14	41	25	19	168
Miejsce zamieszkania					
Wies	14	38	34	15	424
Miasto do 20 tys.	12	47	31	11	149
od 21 do 100 tys.	18	48	21	13	208
101-500 tys.	16	48	27	9	239
501 tys.i więcej mieszk.	13	49	32	5	122
Region					
Północny	7	49	29	14	94
Zachodni	21	42	28	9	136
Środkowozachodni	13	47	28	12	176
Środkowy	15	47	27	11	225
Wschodni	13	41	37	9	125
Południowo-wschodni	12	40	36	13	189
Południowo-zachodni	20	43	25	13	195
Wykształcenie					
Podstawowe	11	41	31	17	350
Zasadnicze zawodowe	16	42	30	13	330
Średnie	16	49	28	7	359
Wyższe	19	48	29	4	103
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	17	51	28	4	88
Prac.umysł.niż.szczebła	19	43	33	5	111
Pracownicy fiz.- umysł.	8	45	32	15	71
Robotnicy wykwalifikowani	21	45	25	10	135
Robotnicy niewykwalifik.	12	43	36	9	72
Rolnicy	6	34	38	22	81
Prywatni przedsiębiorcy	24	44	28	4	47
Bierni zawodowo					
Renciści	12	42	30	15	119
Emeryci	14	41	29	17	201
Uczniowie i studenci	20	54	22	4	70
Bezrobotni	13	49	32	7	84
Gospodynie domowe i inni	12	45	23	20	63
Pracujący poza rolnictwem					
Sfera budżetowa	13	43	37	7	150
Sektor państwowy	19	49	25	7	131
Sektor prywatny	18	46	27	8	258
Spółdzielczość	12	46	29	14	18
Dochody na jedną osobę					
Poniżej 200 zł	10	41	38	11	213
201 - 325	15	47	26	12	221
326 - 449	15	46	30	9	205
450 - 599	21	42	28	9	148
Powyżej 599 zł	16	46	28	10	180
Ocena własnych war. mater.					
Złe	7	43	36	13	296
Średnie	13	43	31	13	536
Dobre	25	46	21	8	309
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	15	25	48	11	81
Raz w tygodniu	12	48	29	12	579
Kilka razy w miesiącu	12	44	32	12	140
Kilka razy w roku	19	44	25	11	224
W ogóle nie uczestniczy	25	41	24	10	115
Poglądy polityczne					
Lewica	26	39	28	7	225
Centrum	17	53	23	6	359
Prawica	11	44	40	5	319
Trudno powiedzieć	6	35	26	32	237

Tabela 3. Jak Pan(i) ogólnie ocenia obecną **sytuację gospodarczą** w Polsce. Czy jest ona: (%)

	dobra	ani dobra, ani zła	zła	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	20	40	32	8	1142
Płeć					
Mężczyźni	24	40	31	5	541
Kobiety	16	40	33	10	601
Wiek					
do 24 lat	23	31	35	11	159
25-34	24	42	31	4	203
35-44	19	44	32	5	257
45-54	22	44	26	7	194
55-64	14	42	34	9	161
65 lat i więcej	17	35	35	13	168
Miejsce zamieszkania					
Wieś	14	35	43	8	424
Miasto do 20 tys.	20	40	30	10	149
od 21 do 100 tys.	28	40	21	11	209
101-500 tys.	24	48	23	5	239
501 tys. i więcej mieszk.	18	44	35	3	122
Region					
Północny	23	48	24	5	94
Zachodni	27	41	27	5	137
Środkowo-zachodni	14	41	36	9	176
Środkowy	18	41	34	7	225
Wschodni	16	39	38	7	125
Południowo-wschodni	21	34	35	10	189
Południowo-zachodni	23	42	27	8	195
Wykształcenie					
Podstawowe	14	35	40	11	350
Zasadnicze zawodowe	18	41	33	9	330
Średnie	22	44	28	6	359
Wyższe	42	40	17	0	103
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	39	40	18	4	88
Prac. umysł. niż. szczebla	20	54	23	3	111
Pracownicy fiz.- umysł.	25	34	34	7	71
Robotnicy wykwalifikowani	21	43	31	5	135
Robotnicy niewykwalifik.	16	47	32	5	72
Rolnicy	3	30	54	13	81
Prywatni przedsiębiorcy	28	50	20	1	47
Bierni zawodowo					
Renciści	12	35	41	13	119
Emeryci	18	39	32	11	201
Uczniowie i studenci	33	37	25	5	70
Bezrobotni	19	41	34	6	84
Gospodynie domowe i inni	15	33	37	14	63
Pracujący poza rolnictwem					
Sfera budżetowa	27	42	27	3	150
Sektor państwowy	23	51	23	3	131
Sektor prywatny	24	44	27	5	258
Spółdzielczość	8	44	37	11	18
Dochody na jedną osobę					
Poniżej 200 zł	12	34	47	6	213
201 - 325	17	39	36	7	221
326 - 449	21	47	23	8	205
450 - 599	29	39	24	8	148
Powyżej 599 zł	27	45	22	5	180
Ocena własnych war. mater.					
Złe	12	36	44	8	296
Średnie	15	43	33	9	536
Dobre	36	40	19	6	309
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	19	17	50	14	81
Raz w tygodniu	16	41	34	8	579
Kilka razy w miesiącu	19	42	31	9	140
Kilka razy w roku	23	45	27	5	224
W ogóle nie uczestniczy	35	40	20	5	115
Poglądy polityczne					
Lewica	31	36	30	3	225
Centrum	20	48	28	4	359
Prawica	20	43	32	5	319
Trudno powiedzieć	9	29	40	22	237

Tabela 4. Czy obecnie Panu(i) i Pana(i) rodzinie żyje się:

(%)

	dobrze	ani dobrze, ani źle	źle	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	28	53	19	0	1142
Płeć					
Mezcyżni	31	50	19	0	541
Kobiety	26	55	19	0	601
Wiek					
do 24 lat	45	40	15	1	159
25-34	43	46	11	1	203
35-44	23	55	22	0	257
45-54	21	52	26	0	194
55-64	13	68	18	1	161
65 lat i więcej	23	54	22	0	168
Miejsce zamieszkania					
Wieś	19	57	23	1	424
Miasto do 20 tys.	29	49	22	1	149
od 21 do 100 tys.	34	50	16	0	209
101-500 tys.	35	49	16	0	239
501 tys. i więcej mieszk.	33	53	14	0	122
Region					
Północny	25	50	25	0	94
Zachodni	34	40	25	1	137
Środkowozachodni	26	53	20	1	176
Środkowy	30	53	16	1	225
Wschodni	28	50	22	0	125
Południowo-wschodni	21	62	17	0	189
Południowo-zachodni	30	54	15	0	195
Wykształcenie					
Podstawowe	17	55	27	0	350
Zasadnicze zawodowe	24	55	20	1	330
Średnie	36	51	12	0	359
Wyższe	48	40	11	1	103
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	52	37	11	0	88
Prac. umysł. niż. szczebla	35	56	10	0	111
Pracownicy fiz.- umysł.	39	45	16	0	71
Robotnicy wykwalifikowani	26	53	20	1	135
Robotnicy niewykwalifik.	20	60	21	0	72
Rolnicy	12	66	19	2	81
Prywatni przedsiębiorcy	51	45	4	0	47
Bierni zawodowo					
Renciści	11	66	23	0	119
Emeryci	22	56	21	0	201
Uczniowie i studenci	64	25	11	0	70
Bezrobotni	4	56	41	0	84
Gospodynie domowe i inni	27	47	25	1	63
Pracujący poza rolnictwem					
Sfera budżetowa	35	49	16	0	150
Sektor państwowy	29	54	17	0	131
Sektor prywatny	41	46	13	1	258
Spółdzielczość	23	62	15	0	18
Dochody na jedną osobę					
Poniżej 200 zł	11	49	40	0	213
201 - 325	21	60	19	0	221
326 - 449	24	57	19	0	205
450 - 599	36	53	11	1	148
Powyżej 599 zł	50	43	7	0	180
Ocena własnych war. mater.					
Źłe	5	36	59	0	296
Średnie	15	78	7	0	536
Dobre	73	25	2	1	309
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	27	43	29	0	81
Raz w tygodniu	24	58	17	0	579
Kilka razy w miesiącu	26	55	19	0	140
Kilka razy w roku	34	46	19	1	224
W ogóle nie uczestniczy	37	39	24	0	115
Poglądy polityczne					
Lewica	38	46	16	0	225
Centrum	29	53	19	0	359
Prawica	29	55	16	1	319
Trudno powiedzieć	16	56	27	1	237

Tabela 5. Jak Pan(i) sądzi, czy w ciągu najbliższego roku sytuacja w Polsce poprawi się, pogorszy czy też się nie zmieni?

(%)

	Poprawi się	Nie zmieni się	Pogorszy się	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	22	54	13	11	1142
Płeć					
Mężczyźni	25	54	14	7	541
Kobiety	20	53	13	14	601
Wiek					
do 24 lat	26	54	11	9	159
25-34	22	58	11	8	203
35-44	18	61	15	6	257
45-54	21	55	14	10	194
55-64	21	48	18	12	161
65 lat i więcej	28	39	10	23	168
Miejsce zamieszkania					
Włes	21	51	14	14	424
Miasto do 20 tys.	19	54	17	10	149
od 21 do 100 tys.	24	57	7	12	209
101-500 tys.	27	51	15	7	239
501 tys. i więcej mieszk.	19	60	14	7	122
Region					
Północny	23	56	12	9	94
Zachodni	35	47	9	9	137
Środkowo-zachodni	15	56	18	11	176
Środkowy	25	51	12	12	225
Wschodni	20	57	12	11	125
Południowo-wschodni	16	60	12	12	189
Południowo-zachodni	25	49	16	10	195
Wykształcenie					
Podstawowe	22	45	17	16	350
Zasadnicze zawodowe	19	57	15	9	330
Średnie	22	60	9	9	359
Wyższe	33	51	11	4	103
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	34	56	8	1	88
Prac.umysł.niż.szczebla	27	56	10	8	111
Pracownicy fiz.- umysł.	14	59	17	10	71
Robotnicy wykwalifikowani	16	62	15	7	135
Robotnicy niewykwalifik.	27	52	16	4	72
Rolnicy	12	56	20	12	81
Prywatni przedsiębiorcy	25	58	10	7	47
Bierni zawodowo					
Renciści	19	53	14	14	119
Emeryci	25	43	13	19	201
Uczniowie i studenci	30	54	6	11	70
Bezrobotni	24	47	18	11	84
Gospodynie domowe i inni	16	62	9	13	63
Pracujący poza rolnictwem					
Sfera budżetowa	24	53	19	4	150
Sektor państwowy	19	63	13	5	131
Sektor prywatny	26	56	10	8	258
Spółdzielczość	11	49	32	9	18
Dochody na jedną osobę					
Poniżej 200 zł	17	51	22	11	213
201 - 325	22	53	13	12	221
326 - 449	24	57	12	7	205
450 - 599	29	53	9	10	148
Powyżej 599 zł	29	53	11	8	180
Ocena własnych war. mater.					
Złe	16	56	16	11	296
Średnie	21	53	14	12	536
Dobre	31	51	9	9	309
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	18	46	19	17	81
Raz w tygodniu	20	57	11	12	579
Kilka razy w miesiącu	21	50	17	12	140
Kilka razy w roku	28	49	15	8	224
W ogóle nie uczestniczy	27	56	10	7	115
Poglądy polityczne					
Lewica	33	50	10	6	225
Centrum	22	57	13	8	359
Prawica	20	57	15	8	319
Trudno powiedzieć	16	47	14	23	237

Tabela 6. Jak Pan(i) sądzi, czy za rok Panu(i) i Pana(i) rodzinie będzie się żyło:
(%)

	lepiej niż obecnie	tak samo jak obecnie	gorzej niż obecnie	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	22	51	15	12	1142
Płeć					
Mężczyźni	24	51	14	10	541
Kobiety	20	51	15	13	601
Wiek					
do 24 lat	28	59	6	6	159
25-34	30	49	11	11	203
35-44	23	49	19	9	257
45-54	19	52	17	11	194
55-64	18	53	18	10	161
65 lat i więcej	13	45	15	26	168
Miejsce zamieszkania					
Wies	18	52	16	14	424
Miasto do 20 tys.	21	50	13	15	149
od 21 do 100 tys.	30	45	12	13	209
101-500 tys.	26	50	17	7	239
501 tys. i więcej mieszk.	17	60	14	8	122
Region					
Północny	22	55	11	13	94
Zachodni	29	45	16	9	137
Środkowo-zachodni	15	57	11	16	176
Środkowy	22	51	12	15	225
Wschodni	31	41	20	8	125
Południowo-wschodni	18	54	17	11	189
Południowo-zachodni	22	51	17	10	195
Wykształcenie					
Podstawowe	16	49	15	20	350
Zasadnicze zawodowe	22	51	14	12	330
Średnie	26	52	16	6	359
Wyższe	30	52	13	5	103
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	25	58	10	7	88
Prac.umysł.niż.szczebla	29	43	24	5	111
Pracownicy fiz.- umysł.	21	62	15	3	71
Robotnicy wykwalifikowani	30	45	15	10	135
Robotnicy niewykwalifik.	21	57	11	10	72
Rolnicy	12	54	15	19	81
Prywatni przedsiębiorcy	31	48	8	13	47
Bierni zawodowo					
Renciści	13	52	20	15	119
Emeryci	17	47	17	18	201
Uczniowie i studenci	31	57	6	6	70
Bezrobotni	26	46	15	13	84
Gospodynie domowe i inni	20	56	9	15	63
Pracujący poza rolnictwem					
Sfera budżetowa	24	52	19	5	150
Sektor państwowy	29	52	13	6	131
Sektor prywatny	26	52	12	10	258
Spółdzielczość	17	34	22	27	18
Dochody na jedną osobę					
Poniżej 200 zł	19	47	22	12	213
201 - 325	26	44	17	13	221
326 - 449	24	51	15	10	205
450 - 599	25	48	14	12	148
Powyżej 599 zł	24	60	9	8	180
Ocena własnych war. mater.					
Złe	18	43	25	14	296
Średnie	21	52	14	12	536
Dobre	28	56	6	9	309
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	14	50	17	19	81
Raz w tygodniu	21	51	16	12	579
Kilka razy w miesiącu	23	52	15	9	140
Kilka razy w roku	27	47	13	13	224
W ogóle nie uczestniczy	24	56	13	8	115
Poglądy polityczne					
Lewica	23	52	15	10	225
Centrum	26	54	14	6	359
Prawica	25	52	13	10	319
Trudno powiedzieć	13	45	17	25	237